

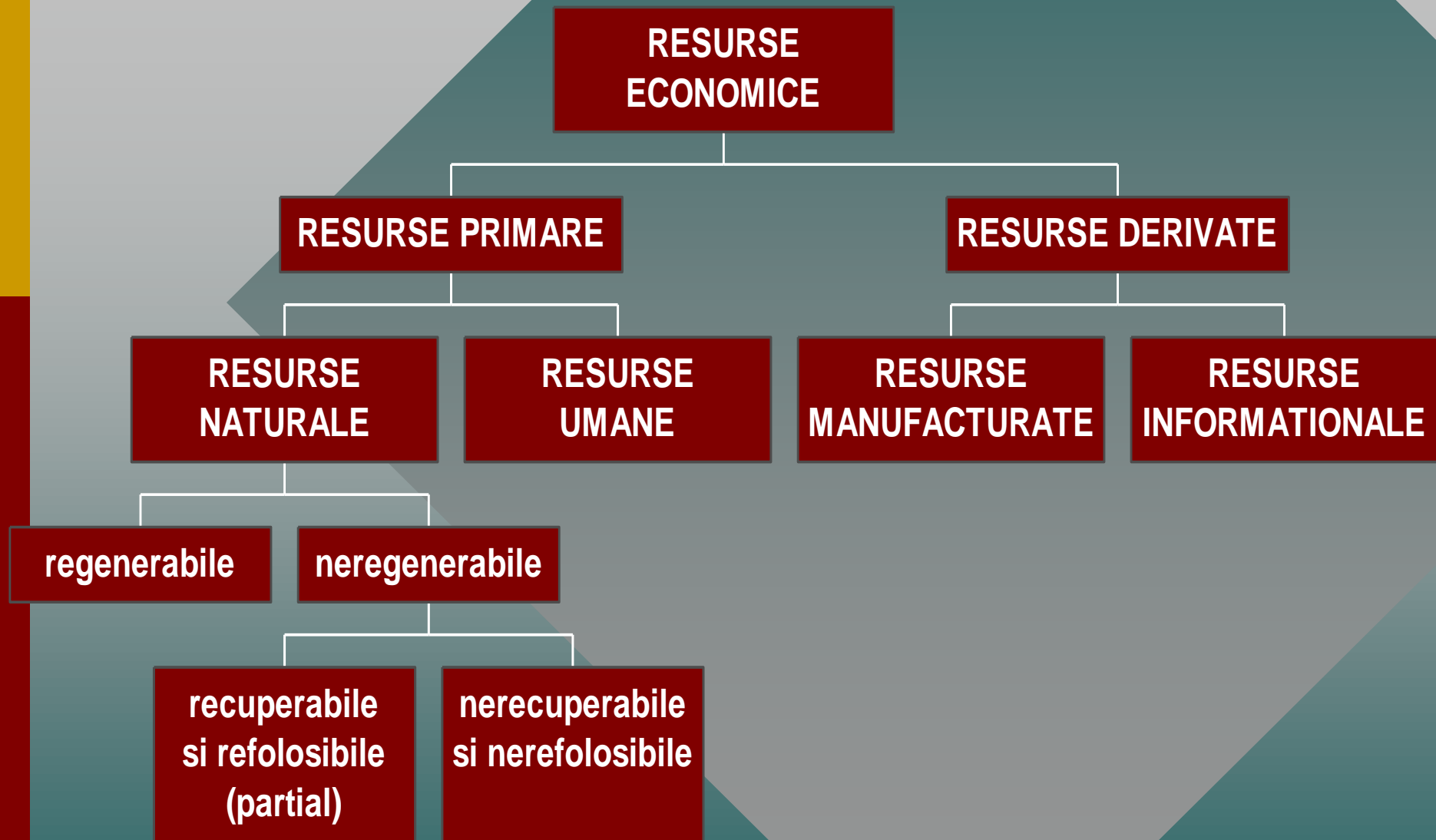
Economia și știința economică (II)

Conf. univ. dr. Paul COCIOC

- Economie și activitate economică
- Motivația activității economice
- **Resurse economice. Legea rarității**
- Problema alegerii și obiectul științei economice
- Evoluția gândirii economice

Raritatea resurselor. Limitele producției și consumului (FPP/FPC) Avantajele specializării

- Resurse limitate => producție limitată
=> consum limitat

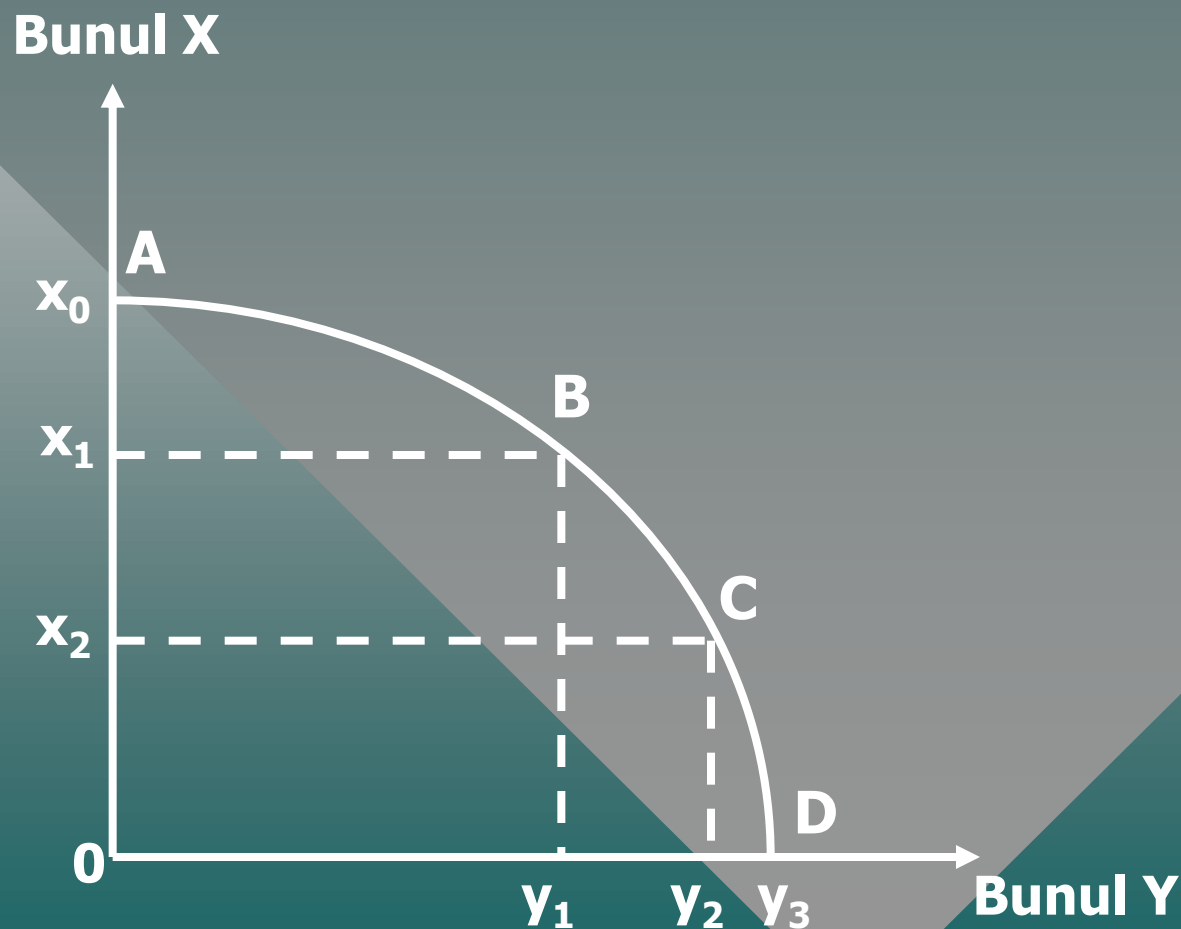
-Raritatea resurselor și implicit a bunurilor, privită cantitativ și calitativ reprezintă o caracteristică universală a economiei

-resursele sunt relativ limitate, rare, în comparație cu nevoile.

consecințe ale rarității:

- nimeni nu-și poate satisface toate trebuințele
- una și aceeași nevoie este satisfăcută în grade diferite de la un individ (societate) la altul
- posibilitatea folosirii unei anumite resurse pentru satisfacerea unor trebuințe diferite
- impune oamenilor să ia decizii legate de alegerea între diferitele alternative posibile de folosire a resurselor
- utilizarea rațională și eficientă a resurselor economice disponibile reprezintă o cerință obiectivă a oricărei economii și pentru fiecare agent economic

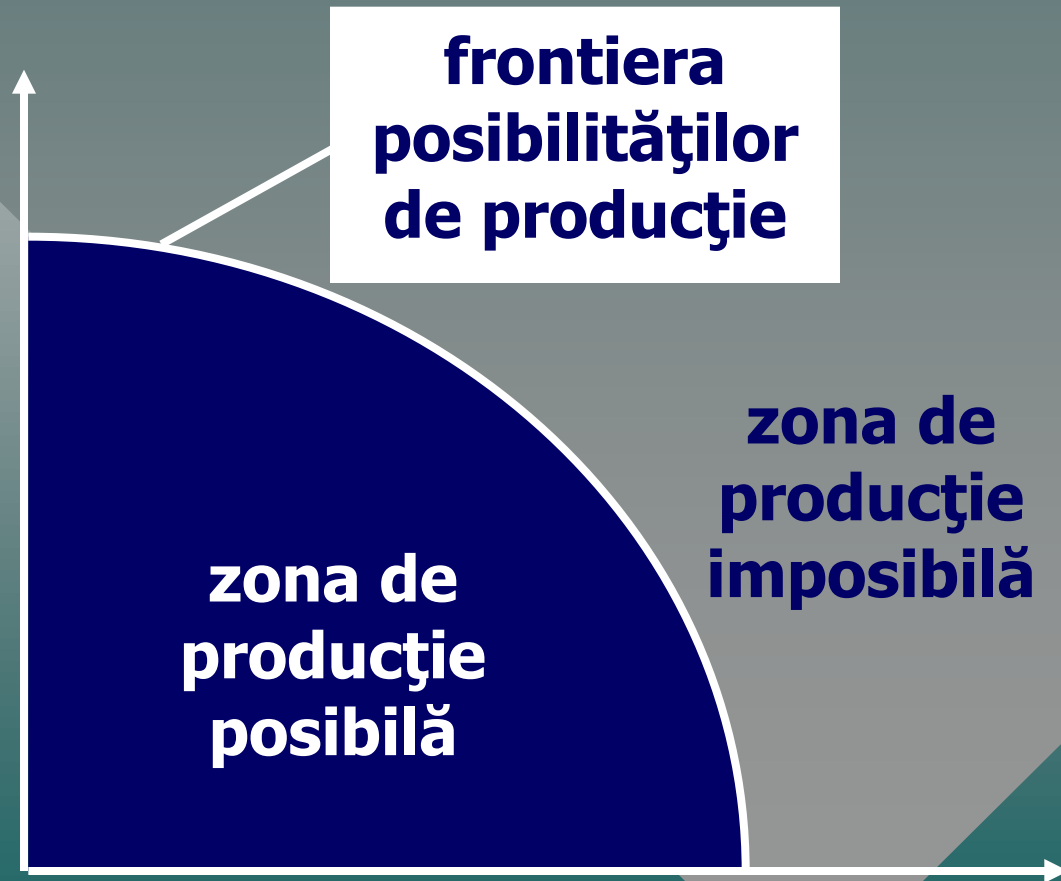
*Raritatea, posibilitatea utilizării alternative a resurselor și de aici necesitatea opțiunii, a alegerii destinației fiecărei unități disponibile dintr-o anumită resursă este ilustrată prin **frontiera (curba) posibilităților de producție**.*

- Dată fiind cantitatea disponibilă (limitată la o cantitate fixă) dintr-o anumită resursă și considerând că aceasta poate servi la producerea a două bunuri distincte (X și Y), frontiera posibilităților de producție *reflectă cantitățile maxime din cele două bunuri care pot fi produse.*
- Fiecare punct de pe această curbă reflectă o combinație între o anumită cantitate (x_i) din bunul X și a anumită cantitate (y_i) din bunul Y care pot fi produse cu volumul dat de resurse. Ea reflectă posibilitățile tehnice, tehnologiile de realizare a celor două produse (consumul specific).

- reflectă cantitățile maxime, cele aferente celei mai eficiente utilizări a resurselor și, în același timp, cele care presupun utilizarea integrală a cantității disponibile din resursa respectivă.
- **este posibilă** realizarea unor cantități inferioare din bunurile respective, în orice punct din interiorul ariei OAD reflectând, după caz, neutilizarea integrală a resurselor disponibile sau/și neutilizarea acesteia în condiții de maximă eficiență.
- **nu este posibilă**, însă, din punct de vedere tehnic realizarea unei combinații din afara ariei menționate

Raritate - consecinte:

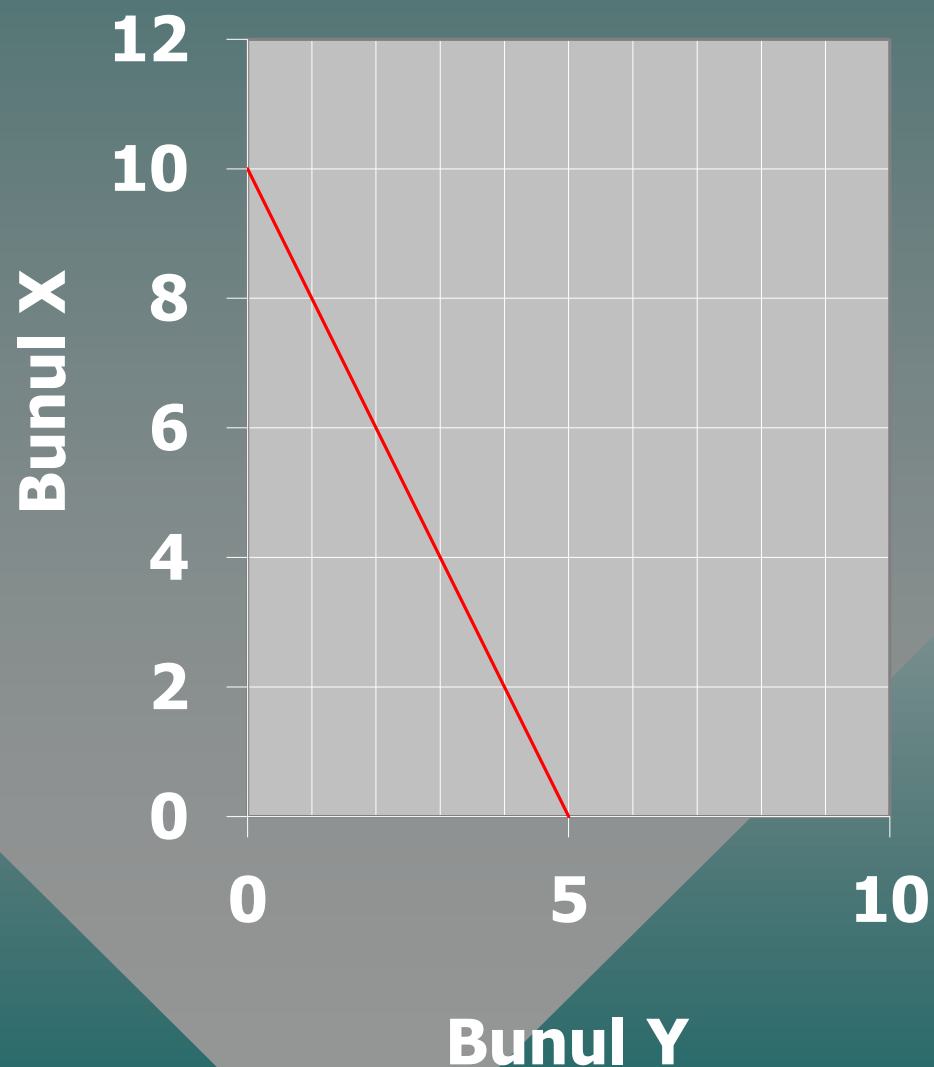

- Să presupunem, pentru simplificare, că într-o economie își desfășoară activitatea un agent economic care poate realiza cu resursele disponibile doar 2 produse (X și Y).
- Acestea sunt singurele alternative și, în același timp, unicele bunuri care sunt dorite.
- Vom presupune, totodată, că singura resursă limitată este timpul. Fondul total de timp disponibil este de 10 ore/zi.
- Agentul economic are nevoie de 1 oră pentru a realiza 1 buc. din produsul X și de 2 ore pentru 1 buc. din Y.

Producătorul A:

- alternative:

<u>Bun X</u>	<u>Bun Y</u>
10	0
9	0,5
8	1
....	
2	4
1	4,5
0	5

Prod. A:

- 10 X, 0 Y
- 9x, 0,5y
- 8x, 1y
- 7x, 1,5y
- 6x, 2y
- **5x, 2,5y** (alegere posibilă funcție de nevoi)
- 4x, 3y
- 3x, 3,5y
- 2x, 4y
- 1x, 4,5y
- 0 X, 5 Y

⇒ **5x, 3y** (alegere imposibilă, nu sunt resurse suficiente: necesar 11 ore!)

⇒ **5x, 2y** (alegere posibilă dar nerațională: resurse nefolosite – consum doar de 9 ore!)

Alegerea optimă: combinație pe FPP

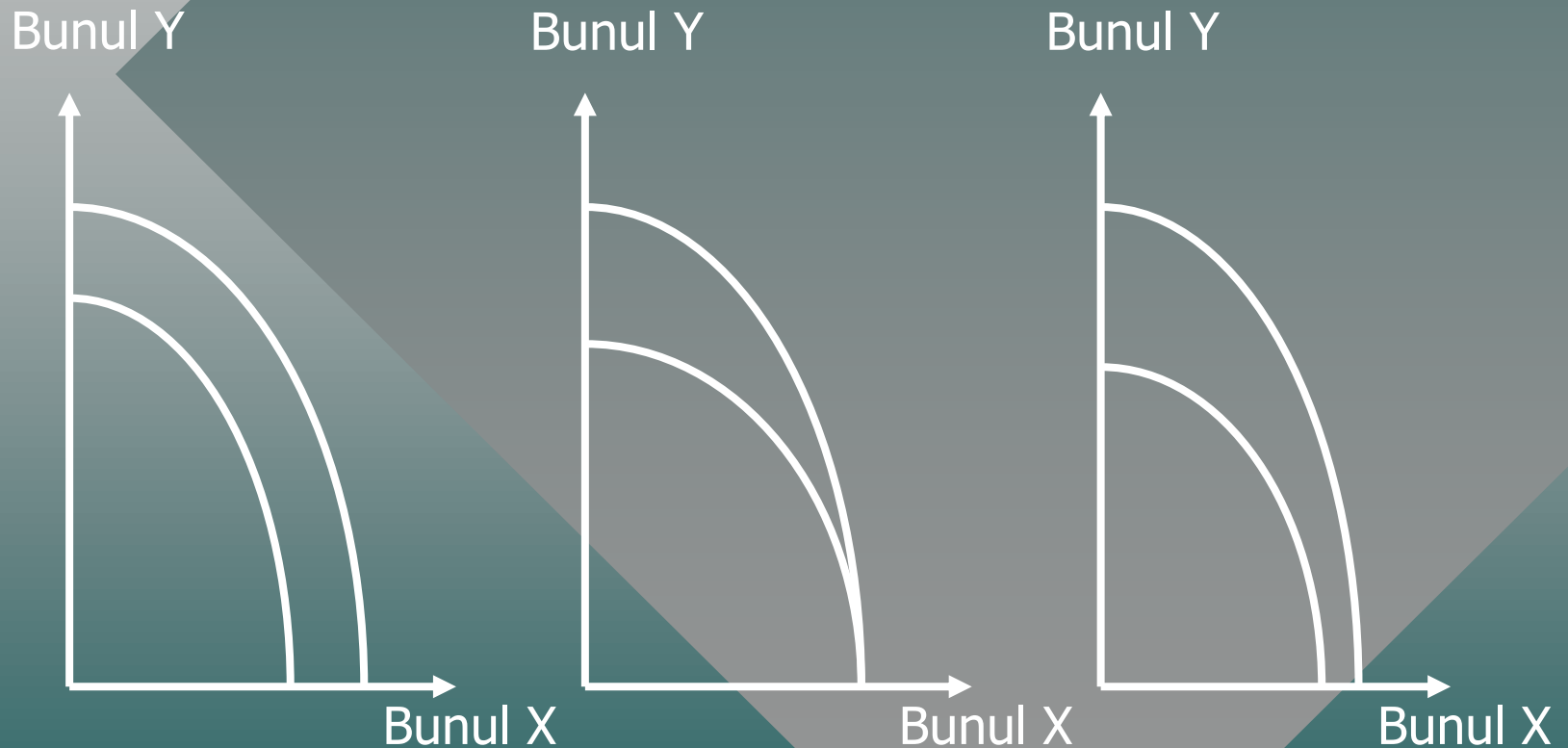
Producător nespecializat (economie naturală):

⇒ $FPP = FPC$

⇒ FPP (frontiera posibilităților de producție) = FPC (frontiera posibilităților de consum)

Adică poate consuma cel mult cât a produs!

Modificarea frontierei posibilităților de producție:

- Utilizarea cu un randament mai mare a resurselor creează condițiile creșterii gradului de satisfacere a trebuințelor, depășirii prin consum a F.P.P.

SPECIALZARE FUNCȚIE DE EFICIENȚĂ = DIVIZIUNEA SOCIALĂ A MUNCII (consum redus de resurse, calitate superioară...)

- spre deosebire de economia naturală unde F.P.P. în cazul fiecărui individ reprezenta și frontiera propriilor posibilități de consum (ce și cât producea atât și putea consuma), în condițiile economiei de schimb cele două elemente nu se identifică, posibilitățile de consum fiind determinate și de alți factori (cum ar fi raportul de schimb și productivitatea individuală în raport cu cea socială)

- Să presupunem, pentru simplificare, că într-o economie își desfășoară activitatea doar 2 agenți economici: A și B care pot realiza cu resursele disponibile 2 produse (X și Y).
- Acestea sunt singurele alternative și, în același timp, unicele bunuri care sunt dorite.
- Vom presupune, totodată, că singura resursă limitată este timpul. Fondul total de timp disponibil este de 10 ore/zi pentru fiecare dintre producători.
- Agentul economic A are nevoie de 1 oră pentru a realiza 1 buc. din produsul X și de 2 ore pentru 1 buc. din Y.
- Producătorul B are nevoie de 1,25 ore (1 oră și 15 minute) pentru 1 buc. din produsul X și de 1,66 ore (1 oră și 40 minute) pentru 1 buc. din Y.

Marfa X

- Prod. A **1 ora (max:10 buc.)**
- Prod. B 1,25 ore

res.limitata: timp = 10 ore

Prod. A:

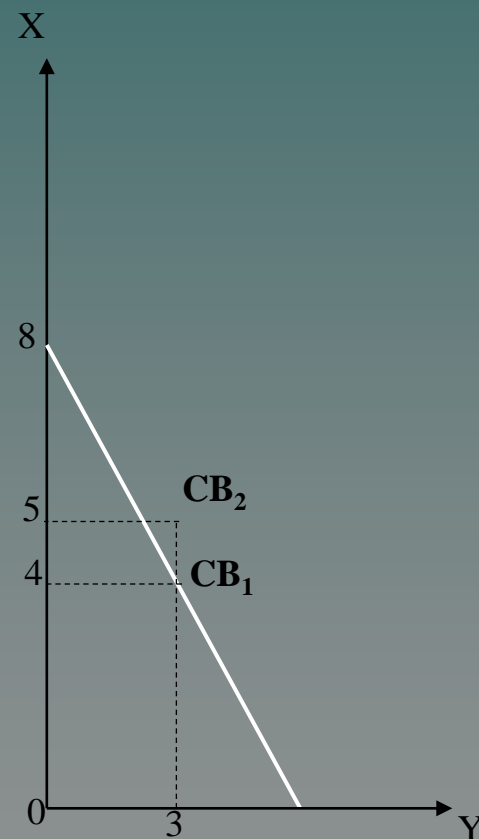
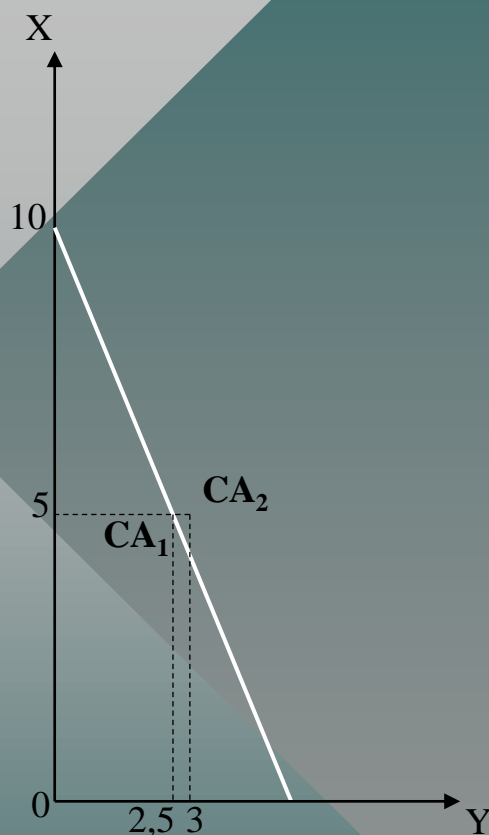
- 10 X, 0 Y
- 9x, 0,5y
- 8x, 1y
- 7x, 1,5y
- 6x, 2y
- **5x, 2,5y**
- 4x, 3y
- 3x, 3,5y
- 2x, 4y
- 1x, 4,5y
- 0 X, 5 Y

Prod.B:

- 8 X, 0 Y
- 6 x, 1,5y
- 4x, 3y**
- 2x, 4,5y
- 0 X, 6Y

Marfa Y

- 2 ore
- 1,66 ore (max: 6 buc.)**

Să presupunem că fiecare dintre ei a optat pentru alocare egală a resurselor disponibile pentru cele două destinații posibile. Aceasta înseamnă câte 5 ore consumate zilnic de fiecare pentru a produce bunul X și câte 5 ore pentru Y. Ca urmare, producătorul A va obține și va putea consuma în total 5 buc. din X și 2,5 buc. din Y (corespunzător punctului CA1 din figură), iar producătorul B 4 buc. din X și respectiv 3 din Y (în CB1). Per ansamblu, la nivelul societății s-au produs și sunt disponibile pentru consum 9 buc. din X și 5,5 din Y.

Se poate observa cu ușurință că specializarea celor 2 producători în realizarea aceluși bun pe care îl obțin cu o eficiență comparativă mai ridicată (cu un consum specific de resurse mai redus) permite creșterea producției zilnice din ambele bunuri la nivelul societății: 10 buc. din X și 6 din Y. Așadar, producătorul A se va specializa în realizarea bunului X (pe care îl confecționează doar într-o oră comparativ cu 1,25 ore în cazul lui B), în timp ce produsul Y va fi produs exclusiv de agentul economic B (1,66 ore/buc. față de 2 ore/buc. în cazul lui A).

Avantajul la nivelul societății nu este suficient pentru a stimula, pentru a determina specializarea producătorilor decât în măsura în care este însoțit de un avantaj individual, de un câștig suplimentar (din punct de vedere al consumului, al satisfacerii trebuințelor) pentru fiecare din părțile implicate.

Exemplu:

- Prod. A: 10 X - 5x pt consum propriu
- 5x – vinde
- Prod.B: 6y - 3 y pt consum propriu
- 3y – vinde
- Pe piață se schimbă (vânzare-cumpărare):
 $5x = 3 y$

După schimb fiecare are:

- A: (5x,3y) rezultă 0,5y beneficiu
- B: (5x,3y) rezultă 1x beneficiu

Avantaj reciproc

FPC > FPP specializare

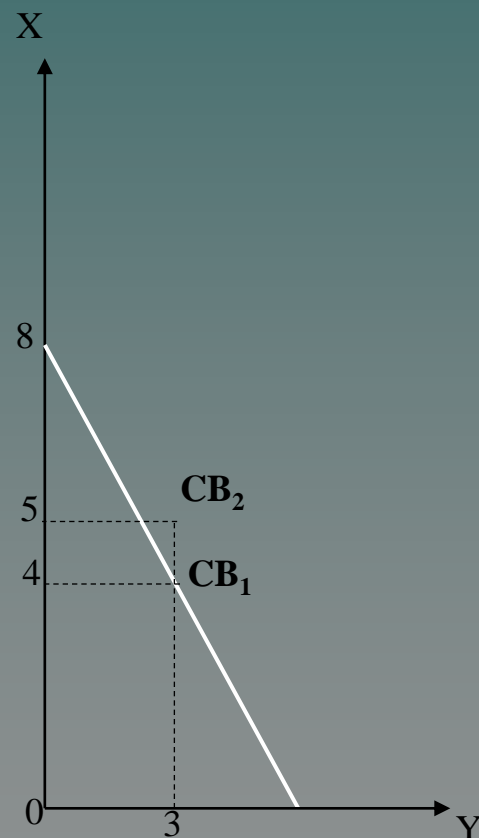
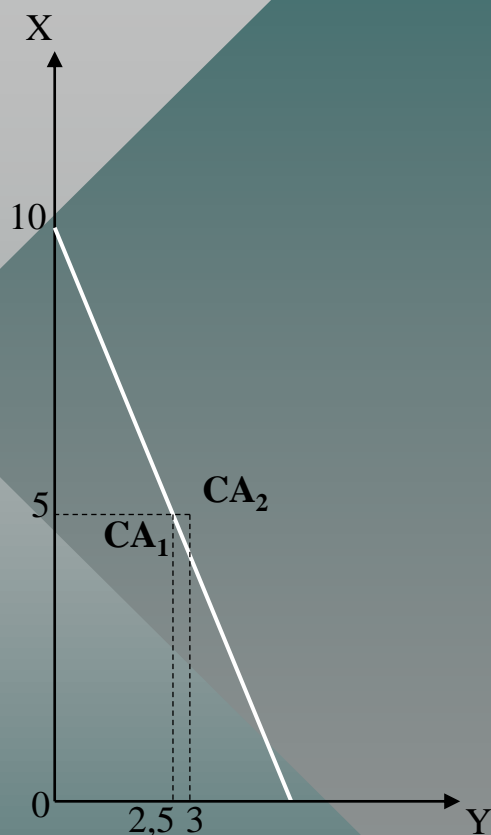
În urma specializării producătorul A a realizat, aşadar, 10 buc din X. Să presupunem că va păstra pentru sine 5 buc., considerate suficiente pentru a-i satisface nevoile şi va fi dispus să ofere spre schimb celelalte 5 buc. contra produsul Y.

În mod similar, producătorul Y a obţinut 6 buc. din Y, din care păstrează pentru propriul consum 3 şi oferă restul de 3 buc. la schimb contra bunul X.

În acest fel pe piaţă sunt disponibile 5 buc. din X şi 3 din Y, cantităţi ce vor face obiectul schimbului (tranzacţiilor).

Raportul de schimb este: $5X = 3Y$.

În urma schimbului ambii producători vor dispune de cantităţi superioare celor pe care le-ar fi putut obţine ca urmare a propriei activităţi nespecializate. Şi implicit vor putea consuma mai mult.

Punctele care reflectă posibilitățile actuale de consum (CA₂ și, respectiv, CB₂) se situează dincolo de frontiera propriilor posibilități de producție. Astfel, atât producătorul A cât și B vor avea acum fiecare 5 buc. din X și 3 din Y. Aceasta înseamnă un plus de 0,5 buc. din Y pentru A și, respectiv, de 1 buc. din X pentru B.

Posibilitatea atingerii unui grad mai ridicat de satisfacere a trebuințelor reprezintă factorul determinant în stimularea specializării și, implicit, în dezvoltarea schimbului. Iar o asemenea oportunitate există pentru ambii producători.

- *Situația ar fi fost similară și în cazul în care producătorii specializați ar fi păstrat cantități mai ridicate din produsul realizat (de exemplu 5,5 sau 6 buc. din X de către A, respectiv 3,25 sau 3,5 buc. din Y de către B, situații în care se obținea și un spor de consum din propriul produs realizat). În sfârșit, situația nu ar fi fost esențialmente diferită nici dacă ipoteza de pornire privind alocarea resurselor ar fi fost diferită*

- Economie și activitate economică
- Motivația activității economice
- Resurse economice. Legea rarității
- **Problema alegerii și obiectul științei economice**
- Evoluția gândirii economice

- Atunci când timpul și resursele pentru atingerea scopurilor sunt limitate *și* susceptibile de utilizări alternative *iar* scopurile pot fi diferențiate între ele în ordinea importanței, **comportamentul uman îmbracă în mod necesar forma alegerii**. Altfel spus, când nu putem avea tot ce dorim trebuie să alegem între alternativele posibile.

- ierarhizează trebuințele după importanță, mărime și urgență, și
- compară beneficiul deținerii unui bun/unei cantități mai mari dintr-un bun (deci a satisfacerii unei anumite trebuințe/satisfacerii într-o mai mare măsură) cu costurile renunțării la alte bunuri/ ale deținerii unor cantități mai mici din alte bunuri (deci nesatisfacerea/satisfacerea într-o mai mică măsură a altor trebuințe).

Știința economică

- *studiază comportamentul uman ca pe o relație dintre scopuri și mijloace limitate ce au și utilizări alternative*
- *modul de administrare (gestionare) a unor resurse rare și cu întrebuințări alternative în vederea asigurării satisfacerii cât mai bune a unor trebuințe tot mai numeroase și diversificate*

Economie

- oikos = casă, gospodărie;
- nomos = lege, principiu.
- În concepția gânditorilor greci, economia, ca știință trebuia să se ocupe de modul de administrare al casei sau al gospodăriei.

- **Economia politică** elaborează teoriile economice, constituite dintr-un ansamblu de idei, concepții abstracte aplicabile la un domeniu particular.
- **Teoriile economice** stau la baza deciziilor în domeniul economic, care se concretizează în politici economice în diferite domenii ca de exemplu: financiar, industrial, etc.
- Prin intermediul politicilor economice se iau decizii importante în legătură cu alocarea resurselor, alegerea variantelor optime, etc., astfel încât trebuințele să fie cât mai bine satisfăcute.

Ce și cât să se producă? Cum? Pentru cine?

- care sunt bunurile necesare și cât de multe pot fi produse cu stocul limitat de resurse de care dispune societatea.
 - cine va produce aceste bunuri, cu ce resurse și după ce procedee tehnice.
 - modul de distribuire a bunurilor între membrii societății.
- **sisteme economice (piață liberă, comandă)**

Microeconomia

- studiază fenomenele economice la nivelul agenților și subiecților economici.
- se ocupă de comportamentul producătorului și al consumatorului, modul în care se poate atinge nivelul optim de producție sau de consum cu resurse limitate, și modul în care se formează prețul diferitelor bunuri și servicii în condiții de competiție.

Macroeconomia

- studiază procesele și fenomenele economice agregate, de la nivelul ansamblului economiei naționale, pe baza indicatorilor globali.
- cercetează mecanismul de funcționare al economiei, echilibrele și dezechilibrele economice, politicile macroeconomice și relațiile economice cu alte state.

Lege economică

- Legătură / relație existentă între anumite fenomene și procese economice sau immanentă acestora
- legătură esențială, necesară, generală, stabilă, durabilă și cu caracter de tendință.

- **Fenomen economic** - formă de manifestare (exterioară) a realității economice - aspecte, laturi și legături dintre actele economice care apar și se manifestă la suprafața realității și care este percepută (cunoscută) în mod direct de către oameni
- **Proces economic** - transformare observabilă (și în cele mai multe cazuri măsurabilă) cantitativă, calitativă și/sau structurală a unui fenomen economic, care are loc în anumite condiții de spațiu și timp.

© Paul Cocioc, 2020